



PAGINA 3

‘Een doosje pijnstillers per dag’



PAGINA 4

‘Met elkaar houden we een taboe in stand’



PAGINA 8

‘Blijf van mijn vrouw af!’

VERDER: Buffelen op de Africa Mercy ■ Oud liedje, nieuwe woorden ■ Blijf je nog even? ■ Dansen met Bach ■ Twee keer uit de kast komen

Chris van Dam wil meer kerkelijke zichtbaarheid in de stad:

‘We kopen een horecapand op het Plein: hoe mooi zou dat zijn?’

Chris van Dam is sinds een paar maanden voorzitter van Stek, de diaconale organisatie van de Protestantse Kerk Den Haag. Hij borrelt van de ideeën over kerkelijke presentie in de stad. Een belangrijk motto daarbij is voor hem de uitspraak van de godsdienstfilosoof Martin Buber: ‘In het contact tussen mensen manifesteert zich het goddelijke.’

Van Dam: ‘Kerken worstelen met een dilemma: enerzijds is er de zorg voor de toekomst, het afnemende kerkbezoek en het gebrek aan jonge instroom, anderzijds hebben we in het heden meer dan genoeg te doen voor de samenleving. We moeten in het hier-en-nu doen wat nodig is, concrete hulp geven en activiteiten faciliteren. In het *doen* kunnen we heel aanstekelijk zijn voor anderen in onze stad. Zoals de actie *Den Haag geeft warmte*: in de ene wijk kunnen bewoners de hoge energieprijzen met gemak betalen, maar in andere wijken is dat een probleem. Als bewoners in de rijkere wijken bereid zijn hun energieteegemoetkoming van de overheid in een fonds te stoppen, kunnen bewoners in andere wijken daarmee geholpen worden.’

‘Op zondag trainen en doordeweeks een goede wedstrijd’

Ik zie nog te veel de houding: we doen de goede werken, maar je moet er niet te veel over pochen en kletsen. Zelfs de locatie van Stek aan de Parkstraat is redelijk anoniem: iedere willekeurige andere organisatie zou er kunnen huizen. Maar ik vind dat we, ook als Stek, ons licht niet onder de korenmaat moeten steken. We mogen de stad laten zien wat we doen. Daarmee houden we ook draagvlak voor ons werk.’

Dorpsplein

Van Dam heeft een grote droom: ‘We zouden in Den Haag een ambassade van kerkelijk



Chris van Dam: ‘We zijn allemaal twee of drie stappen verwijderd van zelf in de problemen komen.’

Nederland moeten vestigen. Liefst een herkenbaar kerkgebouw in het centrum, waar iedereen terecht kan om even in stilte te kunnen vertoeven, waar gevierd wordt, waar mensen terecht kunnen die hulp nodig hebben. Een kerkelijke plek, waar je ook debatavonden organiseert, want de kerk mag zich ook wel vaker in het politieke debat laten horen.’ In dit debat is Van Dam overigens zelf gepokt en gemazeld, als oud-CDA-Kamerlid en voorzitter van de enquêtecommissie naar de toeslagenaffaire.

Van Dam: ‘Of we kopen als kerken gezamenlijk op het Plein een horecapand: de kerk als onderdeel van het dorpsplein. Hoe mooi zou dat zijn? Maar dat kunnen we niet als wijkgemeente of als protestantse kerken alleen, daarvoor moeten we als Haagse kerken de krachten bundelen.’

In zijn voorzitterschap praktiseert Van Dam dit kijken over de eigen grenzen heen: ‘Om te bewijzen dat we als organisatie springlevend zijn en midden in de samenleving staan, hebben we besloten om het bestuur uit te breiden van vijf naar zeven mensen. We zoeken iemand die deskundig is op het terrein van communicatie, zodat we zichtbaarder worden. Ook zoeken we iemand van buiten de kerken. De mensen voor wie Stek werkt komen immers uit alle hoeken en gaten van de samenleving. Die vertegenwoordiging willen we ook in het bestuur terugzien.’

Ik zoek ook samenwerking met de katholieke parochies en kerken in de omringende gemeenten. Laatst was ik bij het MOC in de Schilderswijk, het Multicultureel Ontmoetingscentrum dat is opgericht door de katholieke kerken. Ik zag wat een prachtig gebouw en een geweldig grote binnentuin zij hebben. Daar zouden we samen van alles mee kunnen doen.’

Gerespecteerd

Wat heeft van Dam geraakt in zijn werk bij Stek? ‘In het verleden hebben enkele kerken samen het inloophuis De Bark aan de Piet Heinstraat opgericht. Dat was in de tijd dat ik nog bij de politie werkte. Ik leerde daar dat wij er allemaal twee of drie stappen van verwijderd zijn om zelf in de problemen te komen. Wat overblijft als je alles hebt verloren, is de menselijke behoefte om gerespecteerd te worden. Godsdienstfilosoof Martin Buber schreef: ‘Wanneer mensen elkaar werkelijk ontmoeten, elkaar werkelijk in de ogen willen kijken, ontstaat er openheid en wederkerigheid. In dat tussenmenselijke manifesteert zich het goddelijke.’ Ieder diaconaal

Mededromers gezocht

Chris van Dam zoekt mededromers, die met hem willen nadenken over de vraag wat de maatschappelijke relevantie is van kerkelijk Den Haag en hoe die herkenbaar en zichtbaar in de stad vorm kan krijgen. Van Dam: ‘We laten ons bij dat nadenken niet leiden door wat niet kan, maar combineren aardse nuchterheid met fantastische dromen. Wie weet waar dat toe kan leiden? Iedere dromer is welkom. Mail naar: cjlvandam@hetnet.nl

contact is daarmee ook een pastoraal contact. Corona heeft dat volledig in de war geschopt en dat heeft me geraakt.

Ik zie het als een uitdaging om de hemel in het hier-en-nu op aarde te brengen. Daar moet je voor trainen, net als voetballers. Zij trainen doordeweeks om op zondag te kunnen scoren, wij doen dat omgekeerd. Wij trainen op zondag in de kerk, zodat we doordeweeks een goede wedstrijd kunnen spelen. Daarom ga ik naar de kerk, ook al ben ik het lang niet altijd met alles eens wat daar gezegd wordt.’ Het is even stil en dan zegt hij met kracht: ‘Maar ik heb het enorme gevoel dat we het niet alleen hoeven te doen, dat we gedragen worden.’

GREET KAPPERS

INFO: STEKDENHAAG.NL



FOTO: ERWIN VAN DER LEM

FOTO: STRAATCONSULAAT, ELEN HOUTMAN

Levensmotto van een 98-jarige:

‘Kijk naar wat je wél hebt’

Twee keer per week bezoekt Margot Berends een oudere dame en biedt haar ‘gezelschap en assistentie’. Het zorgt voor mooie momenten en levensinzichten.

Samen zitten mevrouw Vogel en ik gebogen over een kistje met papieren. Er zitten oude foto's in, brieven, diploma's. Een getuigschrift waaruit blijkt dat de dame die naast me zit gymnastiekles mag geven, met hoge cijfers voor hardlopen en verspringen. Inmiddels beweegt ze zeer moeizaam; haar 98-jarige lichaam wordt geplaagd door allerlei kwalen. Twee middagen per week ben ik bij haar. Toen ik een tijdje geleden op zoek ging naar aanvullende computerloze arbeid, kwam ik uit bij een

m'n journalistieke bezigheden. Het levert een zakcentje op en het is uitermate zinvol. We hebben bijzondere gesprekken, bijvoorbeeld over haar twijfelende vraag of ze wel genoeg betekend heeft voor anderen.

Studentenkamer

Rommelend in het kistje vinden we een stapel prachtig gevormde letters. ‘Ach, heb ik die nog!’, roept mevrouw Vogel uit. ‘Die had ik altijd aan de muur hangen. Het eerste wat ik deed als ik een nieuwe studentenkamer betrok, was die letters aan de muur prikken. De tekst is m'n levensmotto: “Hab Sonne im Herzen”. Iedereen die m'n kamer binnenkwam, zag dat. M'n vriendinnen werden er blij van. Het leidde tot gesprekken over hoe je in het leven staat.’

Ze reciteert meteen de eerste strofe van het gedicht: ‘Hab Sonne im Herzen, ob's stürmt oder schneit, ob der Himmel voll Wolken, die Erde



FOTO: MARGOT BERENDS

voll Streit! Hab Sonne im Herzen, dann komme, was mag! Das leuchtet voll Licht dir den dunkelsten Tag!’ Heb de zon in je hart, of het nu stormt of sneeuwt, de hemel bewolkt is, de wereld vol strijd. Heb de zon in je hart, dan mag alles gebeuren. Zelfs de donkerste dag wordt voor jou dan stralend verlicht.

Pootje

Met haar antroposofische achtergrond en kunstzinnige aanleg tekende en knipte de jonge Vogel de letters. Samen kijken we of de tekst nog compleet is. ‘Zal ik ze weer ophangen?’, vraag ik. Boven het poortje naar de keuken zouden ze perfect passen. Vanuit haar stoel heeft ze er dan de

hele dag het zicht op. Ze vindt het een goed plan, want: ‘Iedereen die op bezoek komt kan het lezen. Dan kunnen we het erover hebben. Hopelijk worden die anderen er ook blij van.’ Ze probeert nog steeds zo in het leven te staan. Je kunt kijken naar wat je niet hebt, maar kijk naar wat je wél hebt, zegt ze. Bij de H van Herzen ontbreekt een pootje. Hoe symbolisch: niemand komt zonder beschadigingen door het leven, maar de zon kun je blijven opzoeken. Knippen lukt haar niet meer. Ze laat het restaureren van de gehavende H aan mij over.

De thuiszorg belt aan. ‘Kijk eens wat daar staat!’, zegt mevrouw Vogel.

Op het gezicht van de jonge vrouw breekt een lach door.

MARGOT C. BERENDS

INFO: DELINDEBORGH.NL

Twee verhalen illustreren wat er in Den Haag zoal gedaan wordt voor individuele ouderen.

De landelijke organisatie Lindeborgh koppelt Gea's (die 'Gezelschap En Assistentie' bieden) aan ouderen. De oudere betaalt een bedrag aan de Lindeborgh en een vergoeding aan de Gea. De Gea bezoekt de oudere, brengt gezelligheid en doet eventueel kleine klusjes, zoals een afwasje. Ook kunnen de Gea en de oudere samen koken, naar een terrasje of een boodschap doen.

In het project *Blijf je nog even?* brengen Stek en Cardia vrijwilligers in contact met thuiswonende ouderen die behoefte hebben aan een goed gesprek over de thema's van het leven. Hier zijn geen kosten aan verbonden.

Maatjesproject brengt mensen bij elkaar

‘Ik zal je ook eens leren cryptogrammen op te lossen’



FOTO: JUNE KROMJONGH

Nelleke Molenaar (74) en Henny Smit (95) leerden elkaar kennen via het maatjesproject van Stek en Cardia. Het klikte meteen en nu kijken ze beiden elke twee weken uit naar hun ontmoeting. ‘Als Nelleke niet kan komen, hangen we minstens een uur aan de lijn.’

Voor Molenaar is het haar eerste ervaring als gespreksmaatje: ‘Ik ben alleenstaand en heb kinderen, kleinkinderen en best veel sociale contacten, maar ik voelde de behoefte om iets voor anderen te betekenen. Via de kerk kwam ik op het spoor van

‘Ik moet er niet aan denken om te verhuizen’

Stek. Het is een gedegen organisatie met een serieuze intake. Ze laten je niet zo dobberen als vrijwilliger, maar je kunt altijd op ze terugvallen.’ Na een avondcursus met veel praktijkvoorbeelden, kreeg ze het adres van Smit.

Motorapparaat

Molenaar: ‘Het voelde meteen vertrouwd. Waar hem dat in zit? Henny

weet heel goed wat er in de wereld gebeurt. We hebben de kerk en klassieke muziek als gemeenschappelijke onderwerpen, maar ook de politiek en wat er in de kranten staat. Daar praten we dan over. Henny is gewoon heel goed op de hoogte.’

Voor Smit, die al bijna zestig jaar op dezelfde parterre in Bezuidenhout woont, is het niet voor het eerst dat er een maatje komt. ‘Ik had al een buddy van Buddynetwerk met wie ik ook een goede klik had, maar dat hield na twee jaar op. Dat vonden we allebei jammer. Toen zag ik het kaartje van Stek en na een belletje is het gaan rollen.’

Ze woont nog altijd op zichzelf, alhoewel ze al twee keer opgenomen is geweest na een val. Ze heeft huishoudelijke hulp en thuiszorg, maar aan verhuizen moet ze niet denken. Molenaar moet lachen. ‘Ik ben altijd buitengewoon verrast als je met je

rollator als een speer door het huis gaat. Dat is echt fantastisch, een soort motorapparaat.’

Veertien dagen geleden leerde Smit met haar 95 jaar nog aan Molenaar hoe ze sudoku's moet maken. ‘En ik heb geoefend hè’, zegt de laatste. ‘Ik doe hem wel digitaal, via de krant, en dan alleen de makkelijkste.’ ‘Ja, dat doe ik ook weleens’, antwoordt Smit, die haar hele leven lang heeft gepuzzeld. ‘Ik zal je ook eens leren cryptogrammen op te lossen!’

Nee, saai is het niet. Alleen zijn ze nog niet samen de deur uit geweest. ‘Dat gaan we doen als het van de zomer mooi weer is’, zegt Molenaar. ‘Ja, dat komt misschien nog, bij leven en welzijn’, grinnikt Smit.

JUNE KROMJONGH

INFO: STEKDENHAAG.NL/
BLIJFJENOGEEVEN

IN-DRUK

DE NAAM DOET ERTOE

Regelmatig hoor je, vanuit de politiek en de gezondheidszorg, hoe mooi en uniek ons stelsel van huisartsenzorg is. Dicht bij de mensen, met een duidelijke signaleringsfunctie en ook belangrijk als het erom gaat dat specialistische zorg terecht komt bij de mensen die het nodig hebben. Ik heb dan ook heel goede ervaringen met huisartsen. Toen ik een jong gezin had, kwam de dokter regelmatig over de vloer. Een kind kreeg de bof, een ander viel van de trap of fietste tegen een lantaarnpaal. Zelf aan de rand van een burn-out, net voor alle kerstvieringen, zei mijn huisarts streng: ‘Direct stoppen; je belt het kerkelijk bureau maar dat ik gezegd heb dat je ziek bent!’ Toen de kinderen waren uitgevlogen

hadden we de huisarts niet meer zo hard nodig, maar het voelt goed dat er iemand is bij wie je terecht kunt. Onze verhuizing van Utrecht naar Den Haag, aan het begin van deze eeuw, confronteerde ons met een tot dan toe onbekend probleem: alle praktijken van huisartsen in de buurt zaten vol! Aan de lange Laan van Meerdervoort het ene bordje na het andere – ‘parkeren arts’ –, maar wij pasten er niet meer bij. Gelukkig waren er in mijn gemeente nogal wat leden met netwerkjes, zodat we na maanden genadig onderdak kregen bij een praktijk. Het bleek ook nog een lot uit de loterij, want we hadden de dokter op een gegeven moment vaker nodig dan ons lief was. Na weer een verhuizing kwamen we bij een groepspraktijk.

Aardige mensen, maar de zeldzame keren dat je tóch maar gaat, tref je net niet je ‘eigen’ arts.

Toen kwam er een bordje in de wachtkamer te hangen dat je tien minuten had om één klacht ter sprake te brengen. Genoeg voor een recept voor de oogontsteking, maar even praten over spanning op het werk, vergeet het. In de groepspraktijk ontstond onenigheid – dokters zijn net mensen – en onze huisarts vertrok. En nog één. We vonden een andere groepspraktijk, waar ik in vijf jaar zo'n twee keer kwam. Wat is gezond zijn toch een godsgeschenk! Toen kregen we bericht dat enkele artsen vertrokken waren en we weer zonder huisarts zaten. Met het ouder worden krijg je een pijntje hier, pijntje daar. Toch maar

naar de dokter? Als het niets is, denken ze dat ik een zeur ben.

Inmiddels is de groepspraktijk gemoderniseerd. Ik kan via de website contact opnemen en krijg dan een telefonisch consult met een assistent van de dokter. Die maakt uit of er in de spreekkamer ruimte voor mij is. Maar nog steeds heb ik geen ‘eigen’ dokter. Ik zou hem of haar best eens naar mijn pijnlijke handen willen laten kijken. Maar een gesprek met iemand die mij kent over ‘later’, mijn gedachten en twijfels over ‘voltooid leven’, zit dat er nog in? Momenteel staat de zorg hoog op de politieke agenda. Maar huisartsen, onze poortwachters, worden steeds zwaarder belast. Zij kunnen er ook wel kleine, chirurgische ingrepen bij doen, wordt



FOTO: FLICKR, GARLANDCANNON

gezegd. Het is waar, huisartsen zijn alleskunnners. Maar hopelijk zijn er straks nog vijf minuten voor me over bij een dokter die mijn naam kent.

ROB VAN ESSEN

Geen geld voor de tandarts

‘Sommigen slikten een doosje pijnstillers per dag’

Mensen die dagelijks rondlopen met kiespijn omdat ze geen geld hebben voor een tandartsbehandeling. De Voorburgse tandarts Mahdi Khalilzada vond het onverdraaglijk en deed er wat aan. Nu roept hij ook de Haagse kerken op om mensen aan te dragen voor een behandeling.

Vijf jaar was Mahdi Khalilzada toen hij met zijn ouders, broers en zus vanuit Kabul naar Nederland vluchtte. Het was 1997 en de situatie toen, met een oprukkende Taliban, leek schrijnend veel op die van nu. Zijn ouders waren liever in Afghanistan gebleven, dus eenmaal in Nederland zei zijn vader: ‘Wij hebben alles opgegeven voor jullie. Nu gaan jullie hier je best doen.’

Na de middelbare school koos Khalilzada voor de studie tandheelkunde aan de Universiteit van Amsterdam. Als kind was hij altijd al gefascineerd door de gedachte dat hij als arts mensen van hun pijn zou kunnen verlossen. Na zijn afstuderen deed hij ervaring op in verschillende praktijken en sinds 2019 is hij de trotse eigenaar van Tandartspraktijk Voorburg.

Eerlijke glimlach

Eenmaal werkzaam in zijn eigen praktijk, kreeg hij af en toe mails van mensen met pijnklachten die graag behandeld wilden worden, maar die geen geld hadden om de tandarts te betalen. Ze vroegen hem of hij toch iets voor hen kon betekenen. Het zette de jonge tandarts aan het denken. Khalilzada: ‘Het stemde me triest dat zo iets kon gebeuren in een land als Nederland, waar alles goed geregeld lijkt.’ Hij sprak over met zijn partner Yeganeh,

tandarts in opleiding. Samen kwamen ze op het idee om een gratis behandeling aan te bieden aan mensen die om financiële redenen jarenlang niet naar de tandarts zijn geweest en veel pijn hebben. Het idee mondde uit in een project dat vorig jaar werd gelanceerd onder de naam ‘Eerlijke Glimlach’. Gedurende vier zondagen in april bevrijdde Khalilzada, samen met een team van vrijwilligers, zo’n honderd patiënten van hun pijn; van daklozen en verslaafden tot ondernemers die failliet waren gegaan en geen cent meer te besteden hadden. Patiënten werden aangedragen

‘Het probleem is het zorgstelsel’

door de Voedselbank en het Leger des Heils, of ze kwamen op de oproep af die Khalilzada op sociale media had geplaatst. Er waren patiënten die zo lang met pijn hadden rondgelopen dat ze na de behandeling huilden van dankbaarheid. Khalilzada: ‘Sommigen slikten een doosje pijnstillers per dag. Het gaf veel voldoening om deze mensen te kunnen helpen. Mijn vaste patiënten zijn ook dankbaar, maar dit voelde toch anders.’ Volledige saneringen werden niet uitgevoerd, net zo min als luxe behandelingen. Het

doel was om mensen van hun acute pijn af te helpen, door bijvoorbeeld gevorderde gaatjes te vullen en tanden of kiezen te trekken. In een enkel geval werd er een wortelkanaalbehandeling uitgevoerd.

Basisverzekering

Even droomt Khalilzada hardop weg als hij bedenkt hoe mooi het zou zijn als alle tandartsen zijn voorbeeld zouden volgen. Maar dan schudt hij zichzelf weer wakker. ‘Dat is geen oplossing. Het probleem is het zorgstelsel. De controle, de gebitsreiniging en het vullen van een gaatje moeten terug in de basisverzekering. Het voorkomt duurdere behandelingen en het maakt dit soort initiatieven overbodig.’

Vanwege de grote respons in 2021 gaat het project in april op herhaling. Voor dit jaar roept Khalilzada ook de kerken in Den Haag op om mensen voor een behandeling aan te dragen. De oproep is uitsluitend bedoeld voor mensen met kiespijn die financiële problemen hebben en daardoor niet zelf de tandarts kunnen betalen.

ROELIE DRÖGE

AANMELDEN VOOR HET PROJECT ‘EERLIJKE GLIMLACH’ KAN TOT EN MET 28 FEBRUARI 2022 EN ALLEEN VIA HET E-MAILADRES: INFO@TPVOORBURG.NL.



Concentratie op het Licht

‘Hier wordt in eenheid gedacht’

Al ruim honderd jaar bevindt zich nabij het Vredespaleis het Haagse Soeficentrum. In de wekelijkse ‘universele erediensten’ komen de verschillende wereldreligies op een gelijkwaardige manier aan bod.

Ooit was het een kopstation van de stoomtram, maar al sinds 1920 is de markante villa naast het Vredespaleis de thuisbasis van het universeel soefisme in Den Haag. Hubertus baron van Tuyll van Serooskerken kocht het pand voor dat doel. Hij was de eerste voorganger en leider van het Haagse Soeficentrum en had nauw contact met de oprichter van de beweging Hazrat Inayat Khan. In de achtertuin liet hij de zaal bouwen waar nog steeds elke zondag de diensten plaatsvinden.

Het is over het algemeen een wat onder publiek waarmee ik op Tweede Kerstdag in deze zaal zit. De inrichting is sober en er heerst een verstillde sfeer voordat de universele eredienst met lichtceremonie begint. Op een tafel voorin staan zeven witte kaarsen;

‘Elke kaars staat symbool voor een wereldreligie’

boeken uit verschillende religieuze tradities liggen erbij. De godslamp brandt, wierook geurt, er klinkt rustige muziek.

Een van de bezoekers vertelt met gedempte stem dat hij al jaren regelmatig naar deze vieringen komt. Hij vindt het vooral aantrekkelijk dat er hier niet in dogma’s wordt gedacht. ‘In de



FOTO: JOLLY VAN DER VELDEN

buitenwereld is er veel strijd, hier wordt in eenheid gedacht, alle wereldreligies komen aan bod en zijn gelijkwaardig.’

Geboorteverhaal

Dan klinkt er een gong en komen er drie personen in toga de zaal in. Een van hen steekt vanuit de vlam van de godslamp alle kaarsen aan en zegt bij elke kaars een spreuk. Daarmee worden het hindoeïsme, boeddhisme, zoroastrisme, jodendom, christendom, de islam en alle overige bekende en onbekende religies welkom geheten. Elke brandende kaars staat symbool voor het licht dat die bepaalde godsdienst in de wereld brengt. Vandaag gaan alle teksten over de geboorte van een kind dat centraal staat

in de verschillende godsdiensten. Achtereenvolgens wordt een tekst gelezen over de geboorte van Krishna, de Boeddha, Zarathoestra, Mozes, Jezus en Mohammed. Opvallend is dat alle wereldgodsdiensten een geboorteverhaal hebben. De grote overeenkomst is dat de komst van een kind overall met veel blijdschap wordt begroet en daardoor liefde en vrede genereert. Een verhaal met een universeel verzoenende boodschap dat symbool staat voor een nieuwe en betere wereld. Na afloop zal voorganger Ananda de Heer mij vertellen dat bij elk onderwerp dat wordt behandeld de mystieke boodschap daarvan wordt gezocht. Dus het gaat erom niet alles letterlijk te nemen,

bijvoorbeeld het geboorteverhaal van Jezus of de ster van Bethlehem, maar daardoorheen te kijken en te zien waar je in dat verhaal Gods liefde voelt en ervaart. De kern is om de goddelijke liefde te zien in jezelf en in anderen; de resonantie van het Licht in je hart.

Opgetild

Terug naar de zaal. Na de voordrachten is het tijd voor de lichtceremonie. De verlichting gaat uit en tot mijn verbazing wordt het, op het licht van de kaarsen na, echt donker. We worden gevraagd ons te concentreren op één ervan. Zachtjes klinkt *Als alles duister is*, gevolgd door *Stille nacht* en *Ubi caritas*. Terwijl wij allemaal rustig staren

Het soefisme is van oorsprong een mystieke stroming binnen de islam. De grondlegger van de internationale soefibeweging, Hazrat Inayat Khan, groeide op in India, waar het soefisme onder meer beïnvloed was door het hindoeïsme en boeddhisme. Toen hij in 1910 naar de Verenigde Staten reisde en vandaar naar Europa, verweefde hij deze vorm van soefisme met westerse denkbeelden en religieuze overtuigingen tot wat ‘universeel soefisme’ wordt genoemd. Omdat het universeel soefisme alle godsdiensten omarmt, kunnen aanhangers bijvoorbeeld ook christen, hindoe of moslim zijn. Een prominente Nederlandse pleitbezorger was oud-minister Johan Witteveen, die er een aantal boeken over schreef. Een bekende blikvanger is de soefitempel in de duinen bij Katwijk.

naar een vlam, lijkt er opeens meer te zijn, lijkt er een vredige gemeenschappelijkheid te ontstaan. Even heb ik het gevoel opgetild te worden uit de dagelijkse gang van zaken, uit mijn hoofd dat met een reportage bezig is. Hier en daar neuriet iemand zachtjes mee. De stem van de voorganger resonanceert met het instrumentale *Ubi caritas* als hij zegt: ‘Het licht van de goddelijke waarheid leert mij om vrij te zijn van angst.’

JOLLY VAN DER VELDEN

SOEFICENTRUM DEN HAAG, ANNA PAULOWNA STRAAT 78. ELKE ZONDAG IS ER OM 11.00 UUR EEN UNIVERSELE EREDIENST.

Met je hardlooptmaatje praten over je geloof

‘De drempels zitten vooral in ons hoofd’

In zijn kerk organiseerde Jan van der Wolf een cursus over de vraag hoe je woorden kunt geven aan je geloof. Het zorgde voor verrassende inzichten. ‘Met elkaar houden we kennelijk een taboe in stand.’

Toen ik in onze kerk de cursus ‘Woorden geven aan je geloof’ aankondigde, werd ik verrast door de grote belangstelling. Alsof ik op een knop had gedrukt. De verlegenheid om iets te vertellen over wat je ten diepste beweegt is groot, maar het verlangen om het wél te doen is mogelijk nog groter.

Jeuk

Ik kom twee soorten verlegenheid tegen. Er is communicatieve schroom: wat zeg ik en hoe komt dat bij de ander over? Hoe zeg ik het zonder dat mijn collega er jeuk van krijgt?

‘Zet ik de relatie met mijn burens niet op het spel?’

Daarnaast is er ook inhoudelijke verlegenheid: ik weet zelf eigenlijk niet goed of en wat ik geloof, laat staan dat ik dat kan delen met mijn hardlooptmaatje. Ook willen we geen ‘zieltjes proberen te winnen’.

Tijdens de cursus verdiepen we ons in de drempels die we over moeten als we gesprekken over ons geloof willen voeren. We blijken met allerlei kleine en grote angsten te leven: ‘Ze vinden me vast een zweverig type.’ Of: ‘Zet ik de goede relatie met mijn burens niet op het spel?’ We ontdekken echter dat de drempels vooral in ons eigen hoofd zitten. Vaak zijn het projecties. Zo heeft iemand de ervaring dat een collega het hoogst interessant vindt dat hij naar de kerk gaat. De opdracht om op het werk te vertellen dat je naar kerk gaat heeft een opmerkelijke uitkomst: velen ontdekken dat ze absoluut niet de enige zijn. Iemands naast-collega blijkt zelfs in een kerkbestuur te zitten. Met elkaar houden we kennelijk een taboe in stand.

Weerwerk

In gesprekken waarin je geloof ter sprake komt, zijn drie zaken van belang: bezieling, vrijheid en integriteit. Je bent bezielt, je bent aangesproken door iets of iemand buiten jouzelf, door God. Uiteindelijk is het niet voor niets dat je verlangt naar dit soort gesprekken. Er is iets van een



FOTO: JAN VAN DER WOLF

‘onherleidbare inspiratie’, want argumenten heb je er niet voor. Daarnaast moet er altijd vrijheid zijn. Het is aan je gesprekspartner om jouw opvattingen in overweging te nemen of niet. Er is ruimte voor vragen, twijfels en weerwerk. Deze vrijheid houdt ook in dat je soms van ophouden moet weten. Verder staat of valt alles met integriteit. Hoe betrouwbaar ben je? Klopt wat je zegt met hoe je je gedraagt? Eerlijkheid over je eigen geloof en je kwetsbaarheid daarin geeft veel verbinding.

Tijdens de cursus krijgen de deelnemers de opdracht: schrijf in

maximaal 200 woorden op wat je gelooft. Begin bijvoorbeeld met de zin: ‘Geloven is voor mij ...’, of: ‘God is voor mij ...’ Zo schrijft iedereen zijn eigen kleine geloofsbelijdenis. Ook is er de opdracht: ga twee aan twee bij elkaar zitten en nodig elkaar uit om te vertellen over je geloof. Begin daarbij met een woord dat bij je opkomt als je aan geloven denkt. Iemand begint met het woord ‘hoop’.

In eerste instantie is er veel weerstand: ‘Ik kan dit niet.’ Maar even later is iedereen aan de slag. De geloofsbelijdenissen schrijven zichzelf en we lezen ze aan elkaar voor. Dat is een

emotioneel gebeuren, maar gelukkig staat er een doos tissues op tafel. Ieder verhaal heeft zijn eigen woordgebruik, beeldspraak en reliëf, prachtig! Bij elke geloofsbelijdenis stellen we de vraag: wat is eigen in deze verwoording? De reflecties die dan gegeven worden, maken het nog waardevoller. Ze laten de kleur zien van ieders geloof, hoe zoekend ook. Praten over je geloof doe je niet zomaar. Het maakt kwetsbaar omdat je over drempels heen moet. Daarom is het ook zo kostbaar.

JAN VAN DER WOLF

Bij Mercy Ships gebeuren wonderen

‘Het voelt heel fijn dat ik mijn kiezelsteentje heb kunnen bijdragen’

Wie eind februari naar de Rotterdamse Euromast gaat, ziet in het water de Global Mercy opdoemen. Het nieuwe ziekenhuisschip van Mercy Ships is maar liefst 7000 vierkante meter groot. Nicole van de Hoeve, gemeentelid van De Open Hof in Voorburg en Marike van Noort, enthousiast lid van het koor van de Haagse Dominicus, waren vrijwilliger op zo’n schip. Het was buffelen, maar ze zijn er nog steeds vol van.

‘Mensen arriveren met beperkingen en verlaten de loopplank met hersteld zicht of geopereerde ledematen’, zegt Nicole van de Hoeve (50). Ze is bestuurslid van Mercy Ships en was drie keer aan boord, bij Gambia, Kameroen en Benin. Twee keer als schoonmaker, één keer met grote donateurs. ‘Ik leerde de organisatie kennen door een verkeerd bezorgde brief aan de oude bewoner van mijn nieuwe woning.’ Nicole straalt en de voormalige infectiepreventiedeskundige Marike van Noort (69) ook: ‘Ik ben er heel lang heel vol van geweest.’

De christelijke liefdadigheidsorganisatie Mercy Ships biedt gratis medische zorg en trainingen in de armste landen van Afrika. Aandoeningen die behandeld worden zijn bijvoorbeeld gespleten lippen, tumoren, oogkwalen en incontinentie na een bevalling. Een goede zaak, want mensen die afwijken worden soms verstoten. Het

‘Zo’n ervaring neemt niemand je meer af’

nieuwe schip heeft plaats voor ruim 600 bemanningsleden. Lokale werkers worden betaald, vrijwilligers vanuit de hele wereld zorgen zelf voor reis en verblijf of worden gesponsord. Marike: ‘Ik ben de lezers van *Kerk in Den Haag* die mij zomaar hielpen erg dankbaar.’

Hygiëne als mindset

Mercy Ships heeft twee schepen. Met zes operatiekamers en 199 bedden op de Global Mercy wordt de medische capaciteit verdubbeld. De organisatie kiest voor landen die aan de zee



Marike van Noort

grenzen omdat 70 procent van de achterliggende bevolking de havenstad binnen drie dagen kan bereiken, legt Marike uit. Toen ze met pensioen ging kon ze vanaf augustus 2019 drie maanden naar Dakar. Ze hoorde van Mercy Ships via een spotje op de Belgische tv. ‘Mijn werk was om iedereen te wijzen op de kans een infectie over te brengen op de pas geopereerde patiënten. Hygiëne is een mindset. Je moet vaak je handen wassen of desinfecteren tussen de behandelingen van verschillende patiënten. Niet noodzakelijke persoonlijke spullen kun je beter opbergen. Na wondbehandeling van de patiënt trek je het overschort en de handschoenen uit voor je de volgende werkzaamheden gaat verrichten. En je temperatuurt niet achter elkaar met dezelfde onbeschermd thermometer.’

‘Een soort warzone’, zo omschrijft Marike de ziekenzaal ’s ochtends. ‘Overall krioele mensen: artsen, patiënten, verpleegkundigen, vertalers. Onder ieder bed slaapt een familielid of vriend op een matje.’ Wanneer Nicole, in het dagelijks leven bankier, met haar schoonmaakploeg

arriveerde moest iedereen die kon lopen de zaal verlaten. ‘Wij probeerden dan in een kwartier de vloeren schoon te maken. Dit was voor de coronaperiode, daarna besef je pas hoe belangrijk je werk is.’

Sterrenhemel

Het was buffelen. Nicole: ‘Op het schip in 2001 was nog geen airco, dat was echt een workout met 30 graden.’ Marike: ‘Je loopt van 9.00 tot 17.00 uur dek op dek af, vijf dagen per week, terwijl ik parttime werk gewend was. Ik was versleten. ‘Mam, dit houd jij niet vol!’’, riep mijn dochter geschrokken toen ze me via de telefoon zag.’ Het voordeel: je valt als een blok in slaap, ook al deel je je slaapzaal met vijf bunkmates. In het nieuwe schip trouwens maar met één. Nicole: ‘’s Avonds kon je samen koffie drinken voor 1 dollar bij Starbucks aan boord. Of je kon lezen of naar het kleine zwembad. Er is een groot community-gevoel.’ Marike: ‘Wij gingen op vrijdagavond naar een café in de haven. Nooit alleen, dat was te gevaarlijk.’ Marike ging ook op

excursie of safari in het weekend. ‘En we hebben in de woestijn geslapen. Die sterrenhemel, fantastisch.’

Marike ging anders kijken. ‘Terug in Nederland begreep ik niet waarom mensen zich druk maakten om bijvoorbeeld de maximumsnelheid die naar beneden ging. In Dakar waren de mensen zo arm en zo dankbaar. Het voelt heel fijn dat ik mijn kiezelsteentje heb kunnen bijdragen.’ Nicole: ‘God is daar te vinden. Op YouTube kun je Sambany zien. Een man met een tumor van twaalf kilo aan zijn gezicht wiens leven gered werd. Of de misvormde Adama die alle operaties doorstond. Maar ook toen alle diepvriezers uitvielen kwam de juiste man op het goede moment. Bij Mercy Ships gebeuren wonderen.’ Nicole hoopt straks mee te varen vanuit Rotterdam naar Tenerife waar de Global Mercy wordt afgebouwd. Daarna gaat hij naar Guinee. Er wordt nog personeel gezocht. ‘Kom kijken in Rotterdam, vanaf 26 februari ligt het schip er twee weken. Meld je aan. Het Mercy Shipvirus is het heftigste en besmettelijkste ooit!’, lacht Nicole. Marike: ‘Als je het kunt doen moet je het doen. Zo’n ervaring neemt niemand je meer af.’

TANYA VAN DER SPEK

INFO: WWW.MERCYSHIPS.NL



Nicole van de Hoeve

GERAAKT  Teresia van Ávila als voorbeeld en inspiratiebron

‘Je geloof is een tuin die vraagt om onderhoud’

Welk verhaal of gedeelte uit de Bijbel spreekt je bijzonder aan? Wat is de betekenis van zo'n oud verhaal voor je leven van vandaag? In de rubriek Geraakt leggen we deze vraag steeds aan een lezer voor. **Andréa Damacena Martins** koos niet voor een Bijbelverhaal of -persoon. Voor haar zijn het levensverhaal en de geschriften van Teresia van Ávila een grote bron van inspiratie.

Op haar zestiende werd Andréa Damacena Martins, geboren en getogen in Rio de Janeiro, katholiek. Een vriendinnetje uit de buurt vroeg of ze mee wilde naar een jongerenbijeenkomst van de kerk. Deze werd geleid door een jonge priester en een even jonge non: ‘Ik vond het superleuk daar en leerde veel, vooral hoe belangrijk het is om te studeren. Het land zat in die tijd midden in een democratiseringsproces. Educatie van jongeren was ook toen al heel belangrijk en wij, jongeren, wilden de wereld veranderen.’ Ze moet om die laatste uitspraak lachen: ‘Als je zestien bent zit je nog in de fase van niet-weten.’

Uitgeput

Ze werd vervolgens actief in de parochie in haar buurt en daar leerde ze de bevrijdingstheologie kennen. Daarin wordt het begrip ‘zonde’ vooral gezien als maatschappelijk fenomeen in de vorm van onderdrukking, ongelijkheid en sociale onrechtvaardigheid. ‘Geloven is niet alleen bidden of de mis bijwonen, maar vooral ook actief bijdragen aan de samenleving. Ik wilde docent worden en heb sociale wetenschappen gestudeerd.’ Druk in haar hoofd met de studie en haar politieke betrokkenheid raakte ze op een gegeven moment uitgeput. Toen leerde ze de geschriften van Teresia van Ávila kennen en zij werd haar grote voorbeeld en inspiratiebron. ‘Van haar leerde ik dat de bron van God in jezelf zit. Om niet uitgeput te

‘Betrekt je hart in je contacten met anderen’

raken is het belangrijk dat je vriendschap sluit met God. Teresia van Ávila was een slimme vrouw die vond dat je naast contemplatie een actief leven in de wereld moet leiden. Zij vergelijkt geloven met een tuin: je moet die tuin onderhouden en goed opletten wat je naast elkaar plant. Dat vraagt betrokkenheid en werk, maar het resultaat is schoonheid.’ Van Teresia van

Ávila leerde ze ook om haar hart te betrekken in de contacten met anderen: ‘Niet alleen observeren en analyseren, maar meeleven, stil blijven en soms een aanzet geven.’

Geworteld

‘Voordat ik twintig jaar geleden naar Nederland kwam, heb ik met een vriendin een

gebedsochtend gehouden in een botanische tuin. Ik moest een boom uitkiezen en koos een vijgenboom. Het was een grote boom met veel takken. Ik associeer de boom met het leven. De takken gaan alle kanten uit, maar vormen wel een eenheid. Er zijn momenten dat het lijkt of hij dood is, maar daarbinnen leeft het. En daar moet je op vertrouwen.’ Als Damacena Martins haar land van herkomst bezoekt, gaat ze ook altijd even naar de boom terug. Net zoals haar boom is zij geworteld in Braziliaanse grond. Damacena Martins is lid van een vereniging, die Teresia van Ávila als inspiratiebron heeft en zich richt op het verbeteren van de positie van vrouwen wereldwijd. Damacena Martins ziet hier ook in de Nederlandse samenleving de noodzaak van en dan vooral voor migrantenvrouwen. In

haar werk voor de Haagse organisatie HUB – een netwerk van en voor internationale en migrantenkerken in de regio – kan zij daarmee goed uit de voeten.

Twee jaar geleden begon ze aan de Radboud Universiteit in Nijmegen aan de opleiding tot geestelijk verzorger, die ze dit jaar hoopt af te ronden. Ze loopt nu stage in de ouderenzorg, waar ze in de toekomst ook haar werk in wil vinden. Daarnaast is ze van plan om spiritueel counselor te worden voor migrantenvrouwen. ‘Mijn katholieke wortels zijn sterk, maar ik verlang naar verbinding met iedereen. Ik voel mij thuis in de oecumenische setting in Nederland.’

GREET KAPPERS



COLLAGE: JOLLY VAN DER VELDEN

Burundese overheid ontkent covid

Kerken in Burundi nemen het voortouw

In Nederland lijken we het druk genoeg te hebben met de coronacrisis in eigen land. Maar wie breder wil kijken, kan goed terecht bij stadsgenoten met bijvoorbeeld Afrikaanse wortels, zoals de Voorburgse Anne-Marie Nkurunziza. Via familie en vrienden houdt ze zich goed op de hoogte van de penibele situatie aldaar.

‘Het is ellende, ellende’, zegt Anne-Marie Nkurunziza over de situatie in Burundi. De Voorburgse vluchtte 22 jaar geleden voor het etnisch geweld in haar land naar Nederland. Via een asielzoekerscentrum in Groningen belandde ze bij toeval in Voorburg. ‘Ik leerde een Nederlandse man kennen met wie ik bevriend raakte. Hij vroeg me: “Wat kan ik voor je doen?” “Een woning zoeken”, was mijn antwoord.’

Nkurunziza voelt zich hier thuis en welkom. Op zondagen ging ze naar de Fonteinker, die inmiddels is gesloten. De vieringen waren meer ingetogen dan ze in Afrika gewend was. ‘Daar is het meer dansen en zingen. We gaan helemaal los. Maar ik kom in de kerk voor het Woord van God. Dat is belangrijk, het geeft me hoop.’



Ze is actief als diaken in De Open Hof in Voorburg. ‘Het zijn allemaal lieve mensen’, zo omschrijft ze het contact met de bezoekers en de dominees.

Via de telefoon en WhatsApp houdt ze contact met haar familie die in Burundi woont, onder wie een zus en broer. ‘Lang leve de technologie!’, roept ze uit. Met grote verbazing en bezorgdheid volgt ze de ontwikkelingen rond het coronavirus in haar moederland. In Nederland merkt ze hoe streng de overheid is: anderhalve meter afstand houden, mondkapje op, lockdown en andere maatregelen. Ze ziet op tv hoe premier Rutte zich laat vaccineren en hoe de bevolking

wordt opgeroepen zich vooral snel te laten boosteren. De tegenstelling tot de situatie in Burundi kan nauwelijks groter zijn.

Europees probleem

Oud-president Pierre Nkurunziza – ‘We hebben helaas dezelfde achternaam’ – vond het virus een probleem van Europese landen. In Burundi bestond corona niet, zelfs niet toen mensen eraan stierven. ‘De overheid deed niks, geen vaccin, geen maatregelen of campagne.’ Het waren de kerken die uit eigen beweging het voortouw namen.

De meerderheid van de bevolking in Burundi is belijdend christen en de gebedshuizen zitten dan ook vol. ‘Duizend mensen in een zaal, dat kon niet meer. Er kwamen meer diensten op een dag, mensen moesten afstand houden en een mondkapje dragen’, vertelt ze. De kerken gaven zo het goede voorbeeld aan een passieve overheid. ‘Ze laten zien dat corona echt bestaat. Goddank voor de kerk.’ Langzamerhand komt er wat beweging in de gezondheidszorg. Oud-president Nkurunziza verdween van het toneel: hij overleed, nota bene aan corona. De nieuwe regering laat vaccins binnen van Janssen.

Er wordt meer geprikt, al voert de overheid nog steeds geen campagne. ‘Het is de eigen verantwoordelijkheid van mensen.’ In bankgebouwen zijn mondkapjes verplicht,

‘De kerken gaven de passieve overheid het goede voorbeeld’

maar niet in het openbaar vervoer of op ministeries. Volgens coronateller.nl zijn er op de bevolking van 10,5 miljoen mensen ruim 27.000

mensen besmet en zijn er 38 mensen overleden.

Nkurunziza denkt dat de mensen in de stad Bujumbura beter af zijn dan in de rest van het land. Daar komen de vaccins nog niet aan. Haar broer en zus werden ook ziek, maar zijn gelukkig weer hersteld. De omikronvariant lijkt ook hier milder te zijn dan zijn voorgangers. Dat hoort ze van een vriendin die in Burundi op het ministerie van volksgezondheid werkt. De Voorburgse blijft alles goed volgen, want met corona weet ze het maar nooit.

HANS HEMMES

Corona in Afrika

In een nieuw rapport van de WHO, de Wereldgezondheidsorganisatie van de Verenigde Naties, staat dat op 10 oktober 2021 in Afrika ruim 8,4 miljoen besmettingen zijn gerapporteerd en 217.000 doden. De WHO schat echter in dat het aantal besmettingen zeven keer hoger is dan gemeld wordt. Twee van de drie coronadoden zijn niet geregistreerd, luidt de analyse van de WHO. Slechts 6% van de Afrikaanse bevolking is volledig gevaccineerd. Tegelijkertijd zijn demografische omstandigheden een voordeel in de pandemie: de gemiddelde leeftijd is 19,5 jaar. Van de 1,3 biljoen inwoners is slechts 6 miljoen ouder dan 80 jaar.

BRON: THE LANCET, WHO-RAPPORT ‘UNDETECTED COVID-19 CASES IN AFRICA, NOVEMBER 2021’

Rooms-Katholieke kerken

Parochie Maria Sterre der Zee. Info: rkdenhaag.nl
Centrum. Jacobus de Meerdere-kerk, Parkstr. 65a. Nederlands: zo. 9 u. en 11 u. Op za. 19 febr. 19 u. vormselviering met Mgr. Van den Hende
Schilderswijk. Marthakerk, Hoefkade 623. Za 19 u. Zo. 9.15, 13u Engels/Afrikaans
Haagse Hout. Paschaliskerk, Wassenaarseweg 53. Zo. 11 u.
Bezuidenhout. OLV van Goede Raad, Bezuidenhoutseweg 153. Woe. 12.30 u.
Marlot. Onbevlekt Hart van Maria, Bloklandenplein 15. Za. 17 u. Zo. 9.30 u.
Zeeheldenbuurt. Ignatiuskerk, Elandstr. 194. Zo. 11u. Op 6 febr. 14.30 u.: viering met kinderzegen
Regentessekwartier. Agneskerk, Beeklaan 188. za. 20 u. en zo. 9.30 u. 11.30 u. Spaans
Scheveningen. Antonius Abtkerk, Scheveningseweg 233. Zo. 11 u.
Parochie De Vier Evangelisten Info: rkparochiedevierevangelisten.nl
Valkenbos. Titus Brandsmakerk, Kamperfoeliestr. 279. Vrij. 10 u. Zo. 10.30 u.
Loosduinen. Kerk Maria van Eik & Duinen, Loosduinse Hoofdstr. 4. Di. 10 u. Za. 17 u. (even maanden). Zo. 10 u.
Waldeck/Kijkduin. Pastoor van Arsker, Aaltje Noorderwierstr. 4. Do. 10 u. Vrij. 9 u. Za. 17 u. (oneven maanden). Zo. 10.30 u.
Leyenburg. Emmauskerk, Leyweg 930. Za. 13 u. Zo. 10 u.

Kerken met vaste voorgangers

Anglican Church Ary van der Spuyweg 1. Zo. 8:30 u. Heilig Avondmaal. Zo. 10:30 u. Contemporary & Traditional (Holy Communion) Service, 4de zo. Anointing & Prayer for Healing. Zo. 17 u. Wellspring Service, 4de zo. 17 u. Choral Evensong.
American Protestant Church Esther de Boer van Rijklaan 1. 9:45 with praise band. 11:15 with organ and choir.
Oud-Katholieke Kerk Juffrouw Idastr. 7. zo 10u eucharistieviering, 13 febr. vesper (afhankelijk van coronabeleid)
Exoduskerk Beresteinlaan 263. Zo. 10 u.
Vredekerk Maartensdijklaan 126. Arabisch: za. 19 u. Nederlands: zo. 10:30 u.
Baptistengemeente Vier Heemskinderenstr. 91. Zo. 10 u.
Leger des Heils Ambachtsgaarde 198. Zo. 10:30 u. met muziekcorps.
Apostolisch Genootschap Loevesteinlaan 170. Zo. 9:30 u. met zang en muziek. apgen.nl. (Geen vaste voorganger)
Zevendedagsadventisten Robijnhorst 197. Za. 10 u. bijbelstudie, 11 u. dienst.
Quakers Stadhouderslaan 8. Zo 10:30 u. stille samenkomst.

Bij sommige kerken moet je je nog aanmelden voor het deelnemen aan vieringen. Raadpleeg vooraf de website van de kerk. De sites staan op: kerkindenhaag.nl/adressen

Kerken van de Protestantse Kerk Nederland (PKN)

Kerkgebouwen	Tijd	6 februari	13 februari	20 februari	27 februari
Lukaskerk Om en Bij 2.	10.15	ds Jannet van der Spek HA	ds Jannet van der Spek	ds Esther Israël kringviering	ds Jannet van der Spek
Duinzichtkerk V. Hogenhoucklaan 89	10.00	ds Christaan Donner	dr Ad van Nieuwpoort	dr Ad van Nieuwpoort	ds Fokke Fennema
Christus Triumfatorkerk Juliana v. Stolberglaan 154	10.00	ds Karlijn Kwint	ds Jaap van den Akker	ds Jaap van den Akker	ds Janneke Nijboer
Pax Christikerk Vlamburg 2	10.30	dr Sake Stoppels	ds Giel Schormans	Barbara Broeren	Nico van Splunter
Marcuskerk Jan Luykenlaan 90	10.00	ds Bas Plaisier	ds Jantine Veenhof	11u ds Jantine Veenhof, ds Stanley Tjahjadi	ds Maarten Groen
De Oase Van Meursstraat 1	10.00	ds Theo Hettema	kringviering	ds Heleen Joziassse HA	ds Rob van Essen
Bergkerk Daal & Bergselaan 50 A	10.00	ds Martine Nijveld	ds Olivier Elseman	ds Tom Fossen	ds Jacob Korf
Maranathakerk 2e Sweelinkstr.156	10.30	ds Folly Hemrica	ds Mirjam Elbers	ds IJjo Akkerman	ds Casper van Dongen
Noorderkerk Schuijstr. 9-11	10.00	ds Rob van Essen	ds Geertje Zomer	ds Greet van 't Slot	ds Karl van Klaveren
Bosbeskapel Bosbesstr. 5	10.00	dr Paul Sanders	ds Marjolein den Dulk	ds David Schiethart	ds Martin Koster S&T
Abdiijkerk WillemIII-str. 40	10.00	ds David de Jong	ds David Schiethart	ds Martin Koster	ds Wietske Verkuyl S&T
Shalomkerk Vrederustlaan 96	10.00	ds Wietske Verkuyl	ds Fokke Fennema	ds Klaas Wigboldus	ds Nel van Dorp S&T
Bethelkerk Scheveningen J. Kokstr.173	10.00	ds Gerco Lock	Rens de Ronde	ds Gerco Lock	ds Gerco Lock
Oude Kerk Keizerstr. 8	10.30	ds Barend Weegink	ds H. de Graaff	ds Barend Weegink	ds Barend Weegink
Nieuwe Badkapel Nieuwe Parklaan 90	10.00	ds Leo de Leeuw cantate	ds Charlotte van der Leest	ds Charlotte van der Leest	ds René de Reuver
Pr. Julianakerk Tesselsestr. 6	10.00	ds Arjan Markus	ds Jasper Klapwijk evangelisatie	ds Bernhard van Vreeswijk	ds Jan Maasland
De Toevlucht Laan v. Hoornwijck 140	10.00	ds Attie Minnema werelddiaconaat	ds Attie Minnema	ds Attie Minnema	ds Paulien Matze
De Leidraad Harriët Freezerhof 28	10.00	ds Jan Maasland	ds Barend Weegink	ds A. van der Plas	ds J. Smit
Bethlehemkerk Laan v. Meerdervoort 627	10.00 16.30	ds Bert Karel Foppen ds L. van Rumpt	ds Teunis Bos ds Bert Karel Foppen	ds Bert Karel Foppen ds G. Kruijmer	ds J. Reijm ds Bert Karel Foppen
Houtrustkerk Beeklaan 535	10.30	ds Karl van Klaveren	ds Alex van Ligten	ds Karl van Klaveren	Geeske Hovingh
Kloosterkerk Lange Voorhout 2	10.00	ds Rienk Lanooy HA	ds Marja Flipse	ds Rienk Lanooy	10.30 ds Marja Flipse cantate
Ev. Lutherse Gem. Lutherse Burgwal 9	10.15	ds Erwin de Fouw	ds Jannet van der Spek HA	ds Erwin de Fouw	naar Lukaskerk
Église Wallonne Noordeinde 25	10.30	pasteur Hartman Out	pasteur Hartman Out Sainte-Cène	pasteur R. Bannahias	pasteur Liesbeth van Hilten-Matthijsen
Oude Kerk Herenstraat 77 Voorburg	10.00	ds Leneke Marchand	ds Giel Schormans, ds Leneke Marchand	ds Giel Schormans	ds Bas Plaisier
Open Hof Br. Ingenhouslaan 4 Voorburg	10.00	ds Gerrit van de Kamp met doventolk	ds Jan van der Wolf	ds Els van der Wolf-Kox	ds Jan van der Wolf

advertenties

Overige kerken

Kerkgebouwen	Tijd	6 februari	13 februari	20 februari	27 februari
Deutsche Ev. Gem. Bleijenburg 5	10.30	Pfr Thomas Vesterling	Pfr Thomas Vesterling	Pfr Thomas Vesterling	Pfr Thomas Vesterling
Doopsgezinde Gem. Paleisstr. 8	10.30	ds Marijn Vermet	ds Christien Duhoux	ds Reinhold Philipp	vierde zondag
Ev. Broedergem. Hernhutters Chasséstr. 1	10.00	zr Christine Welschen	zr Christine Welschen	zr Christine Welschen	11u zr Christine Welschen zangdienst
Haagse Dominicus Th. Swenckestr. 30	10.30	Waar ik dankbaar voor ben Paul van der Harst, Inge Boesveld	X	Waar ik over klaag Derk Stegeman, Heleen Goddijn	X
Indon. Ned. Chr. Kerk, Marcuskerk Jan Luijkenlaan 92	14.00	ds Hendri Sendjaja	br Nico van Splunter	11u. ds Stanley Tjahjadi	ds Johannes Linandi
Ekklesia Brouwersgracht 2-k, in steeg door hek	11.00	X	zangviering	Keer om: klimaat	X
Kruispuntgem. Hofzichtlaan 115	11.00	morgendienst	X	ds Fokke Fennema eucharistie	X
Remonstrantse kerk Laan v. Meerdervoort 955	10.30	ds Reinhold Philipp	ds Antje van der Hoek	ds Marijn Vermet	ds Rien Lutmers
Geref. Kerk Vrijgemaakt Duinkerkerstr. 1	10.00	preeklezen	ds Mark Joosse	ds Jasper Klapwijk	ds Gerco Lock
Franciscuskerk N. Broeckhuijsenstr. 23	10.30	pastor Tomas van Driel	pastor Nanda de Hoop	ds Mineke Kroes	ds Joop Zuur

Symbolen: 🎵 met cantorij, muziek etc; X geen dienst; * zie website van de kerk; 🗳️ voorganger met preekconsent; ✝️ kerkelijk werker; ⚔️ proponent (ds i.o.); 🗨️ missionair pionier

AGENDA NOVEMBER

Voor alle activiteiten deze maand: zie kerkinderhaag.nl. Check websites i.v.m. nieuwe corona-maatregelen.

Muzikale lunchpauze

Het hele jaar door zijn in de Kloosterkerk op de eerste en derde woensdag van de maand pauzeconcerten. Als er geen bezoek mogelijk is, zijn de concerten via een livestream te volgen.

Wo. 2. 12.45-13.15 u. **Bob van der Ent** (viool); wo 16. 12.45-13.15 u. **Hoornensemble Capricorno en Geerten van de Wetering** (orgel) ■ Kloosterkerk. Vrije toegang. Info: kunstcentrum-kloosterkerk.nl.

Waarheidszoekers

Cees Zwijsen schreef een prikkelend boek 'Waarheidszoekers' over de wereld van het nieuwe complotdenken. Lezing en gesprek bij DEZINNEN.

Ma. 7. 19.30 u. ■ Christus Triumfatorkerk. Toegang € 8, opgave t/m 4 febr. Info: dezinnen.nl.

Zangworkshop

Onder leiding van Marta Loncar enkele ademhalings- en stemoefeningen, uitleg over tekstlezing en daarna: zingen! Iedereen die wil kan meedoen.

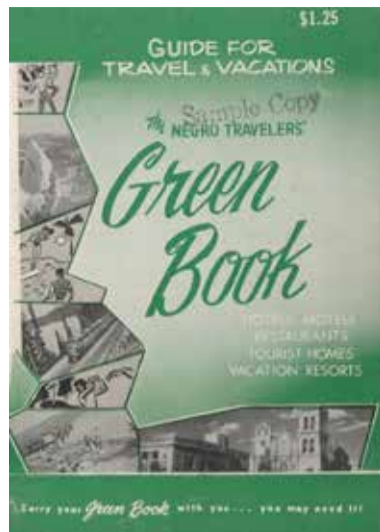
Za. 12. 14-15.30 u. ■ DEZINNEN, Christus Triumfatorkerk. Deelname € 5, inschrijven t/m 9 febr. Info: dezinnen.nl.

Orgelconcert Aarnoud de Groen

Als Bach-vertolker op zijn Vierdag-orgel komt Aarnoud de Groen vaak langs in de media. Naast werken uit onder meer de Duitse barok en Franse romantiek speelt hij tijdens zijn concerten ook minder bekende, maar vaak spectaculaire orgelwerken.

Za. 12. 16 u. ■ Duinzichtkerk. Toegang: uw gift. Info: duinzichtkerk.nl.

Film: Green Book



De filmgroep Bosbes brengt afwisselende en boeiende films. In februari: Green Book. De Italiaans-Amerikaanse uitsmijter Tony Lip wordt chauffeur voor een uiterst getalenteerde zwarte pianist. De twee leven in een totaal andere wereld, maar krijgen geleidelijk aan een band met elkaar.

Ma. 21. 20 u. ■ Bosbeskapel. Info: JennekeReitsma,070-3258563

Filmcafé: London River

Op 7 juli 2005 ontploffen bommen in de Londense metro en in stadsbussen. Elizabeth, die op Guernsey woont, en de Afrikaan Ousmane, boswachter in Frankrijk, gaan samen op zoek naar hun kinderen. Onder andere omstandigheden hadden ze elkaar waarschijnlijk nooit ontmoet.

Za. 26. 15 u. ■ Remonstranten Den Haag. Toegang € 7,50. Info: denhaag.remonstranten.nl.

Uittocht uit de neoliberale droom

Erik Borgman en Irene van Staveren nemen de aanwezigen mee in de vraag: is er wel een uitweg, valt het neoliberalisme wel te temmen?

Do. 17. 20 u. ■ DEZINNEN, Christus Triumfatorkerk, vrije toegang, collecte, Info: dezinnen.nl.

De aarde draait door

In een serie gesprekken over de toekomst laten de deelnemers zich leiden door het programma Tegenlicht van de VPRO. In februari: 'De aarde draait door' over Paul Kingsnorth, een eindtijdenker die blijft geloven in de kracht van de natuur.

Wo. 23. 20-22 u. ■ Houtrustkerk. Info: ds.Karl.van.Klaveren,06-11041992

Bijbelse vrouwen



In de Bijbel spelen vrouwen, vaak op cruciale momenten, een belangrijke rol. Judith, Ruth en Ester bijvoorbeeld, en natuurlijk ook Maria, de moeder van Jezus. Naar aanleiding van de verhalen over hen gaan de deelnemers met elkaar in gesprek. Pastor Duncan Wielzen begeleidt de gesprekken.

Ma. 15 en verder elke derde maandag van de maand. 20-21.30 u. ■ Maria van Eik en Duinen. Aanmelden bij Gerda Klaver, 070 3979413 of mariavaneikenduinen@p4ev.nl.

Adembenemende autonomie



Volgens filosoof en psychiater Damiaan Denys is er iets gek aan de hand in onze westerse cultuur. Hoe kan het zijn dat in een van de meest welvarende landen vier op de tien mensen lijden aan een psychische stoornis? Over deze paradox geeft hij een lezing bij DEZINNEN. Wordt het geen tijd om anders te gaan denken over autonomie, lijden en het niet-controleerbare?

Do. 24. 14-16 u. DEZINNEN, CHRISTUS TRIUMFATORKERK, JULIANA VAN STOLBERGLAAN 154. TOEGANG € 10,- OPGAVE T/M 21/2 VIA: INFO@DEZINNEN.NL OF WWW.DEZINNEN.NL.

IN MEMORIAM

Ben Wentsel, een Haagse kerkvader

Dr. Benjamin Wentsel (1929-2022) is een theoloog geweest die van 1973 tot 1990 in Den Haag heeft gewerkt. Hij was predikant van de gereformeerde Westduinkerker, een bakkeest aan de Fahrenheitstraat met 1200 zitplaatsen; thans een supermarkt.

Ben Wentsel was een erudiete man – cum laude gepromoveerd – die er zijn levenswerk van heeft gemaakt om het wezen van het christelijk geloof zoals hij dat zag, door te geven in welgeteld tweeëntwintig boeken. Nog op hoge leeftijd voltooide hij een complete Dogmatiek in zeven banden. Hij maakte het zich niet gemakkelijk: hij pendelt tussen geschiedenis, filosofie en protestantse theologie, met uitstapjes naar moderne denkers, het rooms-katholicisme, Europese politiek en de islam. Waar hij tot zijn teleurstelling zag dat de meeste gelovigen al blij zijn als ze het christendom weten in te kleuren als gepraktiseerde sociale ethiek, groef hij drie lagen dieper. Hij was een ambitieuze systeembouwer, waarbij hij Bijbelverhalen en stellingen uit de denkwereld van de Reformatie combineerde met charismatische geluiden. Een Haagse kerkvader, noemen sommigen hem. Zeker wilde hij een groot publiek bereiken. Blijft de vraag wie dan zijn navolgers zijn. Al was hij de beminnelijkheid zelve, als gewoon mens voelde je een zekere bevangenheid om met deze karakteristieke man met zijn voorover gekamde krulletjes – een Romeinencoupe – een boom op te zetten. Ben Wentsel is op 6 januari overleden, 92 jaar oud.

Jan Goossens

VERSE THEOLOGIE

Stephan Sanders (1961) verrijkte de taal met zijn boek over Godschaamte. Alleen de titel van het boek maakt al nieuwsgierig. Ook legt de schrijver er gelijk zijn kaarten mee op tafel: het is een openhartig boek over zijn tastende en groeiende geloof in God. Deze zoon van een Zuid-Afrikaanse vader en een Nederlandse moeder kwam via een door nonnen geleid kindertehuis in een liefdevol rooms-katholiek adoptiegezin terecht. Zolang hij in de kerk 'iets praktisch kon doen' voelde hij zich er thuis: door te zingen in een kinderkoor en door zijn fluitspel.

In de onstuimige jaren zeventig kwam hij met veel lawaai als homoseksueel uit de kast: hij werd – in mijn woorden – een evangelist van het ongelof en van seksuele vrijheid. Zo was dat vroeger. Nu, gelovig geworden, is hij de schaamte voorbij, maar hij voelt geen neiging 'te verkondigen'. Eerder

DE WINST VAN VEERTIG JAAR BUITEN DE KERK

was er wel schaamte, bang als hij was om in de ogen van kennissen z'n intellectuele geloofwaardigheid te verliezen. Daarom begon hij eerst maar eens met kerkgang en met wat hij 'proefgeloven' noemde. Was er eerst het ongemak over seks vanwege zijn homoseksuele geartheid, vervolgens kwam er ongemak over geloof. Hij wilde zijn omgeving geen aanstoot geven.

Tot zijn verbazing signaleerde Sanders bij atheïstische auteurs echter een zendingsijver die ze van christenen niet pruimen. Wat liberale gelovigen achter zich hebben gelaten, komt voor hem als een openbaring: 'erfzonde'. Ja, want het gaat in de kerk over kwaad dat echt bestaat! Daarom is de doop niet niks, stelt Sanders. De doop is niet onschuldig of ongecompliceerd. Daarin wordt ons alles uit handen geslagen: niet ik heb het geloof, maar het geloof heeft mij gekozen. En het zijn juist de verlatenen, de

vondelingen en de verguisde 'bastarden' die de doop nodig hebben. 'We zijn allemaal uit het doopvont geboren', dus worden in de kerk mannen en vrouwen, mensen van iedere kleur en seksuele oriëntatie aan elkaar gegeven. Daarom kan hij er niet over uit dat mensen zonder de kerk



kunnen geloven. Wat heeft hij samen bidden in de coronatijd gemist! Want: 'met wie ik spreken kan, die bestaat'. Daarmee verschilt hij van mening met Augustinus, die schreef dat het onrustige hart rust vindt bij God. Nee, het onrustige hart blijft onze natuurlijke toestand, aldus Sanders. Je gaat,

COLOFON

KERK IN DEN HAAG MAANDBLAD
WWW.KERKINDENHAAG.NL WEBSITE

November 2021, jaargang 25, nr. 240

Uitgave van de Protestantse Kerk Den Haag, de Evangelisch-Lutherse Gemeente Den Haag, de Gereformeerde Kerk van 's-Gravenhage Oost en de Rooms-Katholieke parochies Maria Sterre der Zee en De Vier Evangelisten.

Contact: redactie@kerkinderhaag.nl.
Tel. 06 24 69 66 64 (Anne-Helene Borgts)
hoofdredactie@kerkinderhaag.nl
Tel. 06 4626 69 64 (Greet Kappers)
Parkstraat 32, 2514 JK Den Haag

Redactie: Greet Kappers (hoofdredacteur), Irna van der Welke (tekstredacteur), Anne-Helene Borgts (eindredacteur), Henk Baars, Henriëtte Boerma, Rob van Essen, Hans Hemmes, Shari van den Hout, Rienk Lanooy, Tom Mikkers, Jan van der Wolf.

Vormgeving: Frank van Leeuwen

Druk: Opmeer Drukkerij bv
Website: ISI Media, isimedia.nl

Advertenties:
kerkinderhaag.nl/adverteren
adverteren@kerkinderhaag.nl
06 24 69 66 64 (Anne-Helene Borgts)

Los postabonnement:
€ 22,50 per kalenderjaar (10 nummers).
Opgave: info@kerkinderhaag.nl
Giften: IBAN NL35 INGB 0007 7749 10



advertenties



STEK ZOEKT NIEUWE BESTUURSLEDEN

Het bestuur van Stek, stichting voor stad en kerk, is vanwege het vertrek van enkele leden op zoek naar drie nieuwe bestuursleden.

Gezocht wordt naar enthousiaste mensen die het bestuur willen versterken op de volgende drie aandachtsvelden: communicatie, overheid en (religieuze) diversiteit.

Meer informatie over het profiel, de portefeuilles en de procedure is te vinden op de website van Stek, www.stekdenhaag.nl, alsook op de websites van de Protestantse Kerk en Diaconie in Den Haag.

Informatie kan ook persoonlijk worden ingewonnen bij de voorzitter, dhr. Chris van Dam (cjlvandam@hetnet.nl) of bij de directeur, dhr. Derk Stegeman (dstegeman@stekdenhaag.nl of telefonisch via de receptie van Stek 070-318 1616).

De sluitingstermijn is 28 februari 2022.



Tekenen van licht



De Zondagmatinee, een serie gratis zondagmiddagconcerten in de Abdijkerk, biedt een scala aan instrumentale en vocale muziek. Op 20 februari voert het Voorburgs Vocaal Ensemble onder leiding van Marijke van Klaveren, 'Lichtzichten' van Jürgen Golle uit.

Zo. 20. 15.30 u. ABDIJKERK, WILLEM III STRAAT 40. INFO EN RESERVEREN: ABDIJKERK.INFO

ROB VAN ESSEN

STEPHAN SANDERS, GODSCHAAMTE, EEN EIGENTIJDE EXPEDITIE OP ZOEK NAAR GOD. AMSTERDAM: VAN OORSCHOT, 2021. ISBN 9789028212244; 204 PAGINA'S; € 20.



Troubadour Martijn Breeman



Alle liedjes

MMXXII

Vaarwel oud jaar, we willen je niet langer.
Je tijd is om, er is al een vervanger.
En ook een nieuw bestuur staat alweer klaar.
Veel heil en zegen in het nieuwe jaar.

Het zal niets meer verdraaien of verzwijgen:
de Kamer zal de hele waarheid krijgen.
Dit kabinet maakt zijn belofte waar.
Veel heil en zegen in het nieuwe jaar.

Het is voorgoed gedaan met de misère:
de prooi van de toeslagenaffaire
zijn binnenkort niet langer de sigaar.
Veel heil en zegen in het nieuwe jaar.

En ieder huis, door gasbeving getroffen,
is straks hersteld, de Groningers die boffen;
dit kabinet maakt een royaal gebaar.
Veel heil en zegen in het nieuwe jaar.

Men sluit direct de Tata Steel-fabrieken,
die onze lucht en longen zwaar verzieken,
dus ademen gaat voortaan minder zwaar.
Veel heil en zegen in het nieuwe jaar.

De zwaar bedreigde groep Afghaanse tolken
geniet straks van de Nederlandse wolken,
omdat wij solidair zijn met elkaar.
Veel heil en zegen in het nieuwe jaar.

Ik hoor u denken: zo zal het niet lopen,
dan zeg ik: ach, een mens mag blijven hopen.
Wat er ook komt, ik blijf met mijn gitaar
uw toegenegen bard in 't nieuwe jaar.

EEN NIEUWJAARSWEN IN DE STIJL VAN
LOUIS DAVIDS, ZIE [HTTPS://BIT.LY/33FUBJ4](https://bit.ly/33FUBJ4).

COLUMN

'Gelooft is de vogel die het licht voelt wanneer de dageraad nog duister is', schreef Rabindranath Tagore zo'n honderd jaar geleden. Deze dichter en mysticus deed niet ingewikkeld over spiritualiteit. In het dagelijks leven vreugde- en liefdevol opgaan in God, daar kwam het zo'n beetje op neer. Tagores woorden over 'de nog duistere dageraad' deden me denken aan de vogel die als eerste op is en als laatste gaat slapen: de merel. Voor dag en dauw kun je hem al horen zingen. Vaak vanaf een hoge zangpost zoals de nok van een dak of een hoge boom. Het is een mooi rustig en vol klinkend lied. De merelzang staat stevast hoog in de lijstjes met mooiste natuurgeluiden. Voor mij krijgt de grauwe februarimaand een jaarlijkse 'boost' omdat de merel dan zijn eerste lied laat horen. Met luide, verdragende zang wordt het territorium gemarkeerd. De merels repeteren hun lied en verbeteren het. Oudere merels zijn dan ook de betere zangers en hebben een groter repertoire. Herkenbaar toch?

Veel minder bekend is de fluisterzang. Het is zang voor dichtbij. Een zacht neuriën, een bijna kozend geluid. Lang is gedacht dat het om contact met de eigen partner ging. Maar uit recent onderzoek blijkt dat in de broedtijd een merelman vrij opgewonden reageert op de 'whisper-song' van andere mannetjes. En al helemaal als mevrouw vruchtbaar is. De felle reactie op het heimelijk gefluister lijkt dus een 'blijf van mijn vrouw af'-reactie. Niets menselijks is de merel vreemd. Om mijn wereld- of eigenlijk merelbeeld niet al te ernstig te verstoren, houd ik het erop dat de fluisterzang vooral binnen een relatie voorkomt en het slechts incidenteel leidt tot een boze uitval om een stoutmoedige rivaal de deur te wijzen...

Merels zijn vanouds bosvogels. Zo'n honderd jaar geleden begon de trek naar de steden. Eerst alleen in de parken, maar nu zijn merels overal in onze steden te vinden. Het mannetje is pikzwart met een felgele snavel. Het vrouwtje is in twee tinten bruin gekleurd. Zonder twijfel

Geluksgevoel in de grauwe februarimaand



a handsome couple. Voedsel zoeken ze op de grond. Merels huppen meestal met beide potten tegelijk over een grasveldje om dan plotsklaps te stoppen. Bewegingloos luisteren en kijken ze naar iets lekkers op de grond. Dat gaat niet zonder spanningen in de tuin. Merels zijn niet erg sociaal en zien andere vogels als concurrenten. Elkaar verjagen wordt dan de hoogste prioriteit. Met meer dan een miljoen exemplaren was de merel de talrijkste broedvogel in Nederland. Het zal u misschien niet ontgaan zijn dat 2022 is uitgeroepen tot het 'jaar van de merel'. Aanleiding is dat ongeveer een derde

deel van alle merels is verdwenen, mogelijk vanwege een virusziekte. Maar de natuur is veerkrachtig: ik meen een voorzichtig herstel te bespeuren. Eigenlijk merk ik terwijl ik dit schrijf, dat ik een merelaanbidder ben. Niet alleen heb ik decennia geleden mijn dochter zo genoemd, maar ook omdat de zang mij een moeilijk te beschrijven geluksgevoel bezorgt. Bij het horen van het nummer 'Blackbird' van de Beatles zet ik de auto zelfs even aan de kant...

FOEKE ZEILSTRA,
HAAGSE VOGELBESCHERMING



Dansen met Bach

Heeft Bach opera's geschreven? Jazeker! Dansen? Wel tweehonderd! In een boeiende lezing met geluid- en beeldfragmenten plaatst Wim Faas de muziek van Johann Sebastian Bach in de context van zijn tijd en blijkt Bach veelzijdiger dan menigene denkt.

ZA. 26. 16-18.30 U. KLOOSTERKERK, LANGE VOORHOUT 4. TOEGANG € 10.
RESERVEREN VIA [BACHENSEMBLES.NL](http://bachensembles.nl).



Kleur in eenvoud

De monochrome aquarellen van Rik van Hazendonk laten op simpele en directe wijze de magie van kleurvlakken zien. Ze zijn in februari te bewonderen in de Remonstrantse kerk. Op zondag 13 februari is er in de kerkdienst die geleid wordt door ds. Antje van der Hoek aandacht voor het werk van de kunstenaar.

ER IS NOG GEEN EINDDATUM.
REMONSTRANTEN DEN HAAG, LAAN VAN MEERDERVOORT 955.
INFO: [DENHAAG.REMONSTRANTEN.NL](http://denhaag.remonstranten.nl)



Strandwandelgesprekken

Vanuit de Houtrustkerk loopt een prachtig pad door de duinen naar het strand. Daar begint iedere maand het strandwandelgesprek. Want wandelen is niet alleen gezond, het is

ook een mooie manier om met elkaar in gesprek te raken. De Griekse filosofen deden het al. Wandelend kom je tot elkaar en ook tot de omgeving waarin je loopt.

ZA. 12. 14 U. START BIJ DE HOUTRUSTKERK, BEEKLAAN 535. AANMELDEN VIA HOUTRUSTKERK@GMAIL.COM; INFORMATIE: DS. KARL VAN KLAVEREN, TEL. 06-11041992